ORDONANȚA CURȚII (Camera a cincea)

8 noiembrie 2012*

„Trimitere preliminară — Inexistența unor precizări suficiente cu privire la contextul factual și normativ din litigiul principal — Întrebări adresate într-un context care exclude un răspuns util — Inexistența unor precizări cu privire la motivele care justifică necesitatea unui răspuns la întrebările preliminare — Inadmisibilitate vădită”

În cauza C-433/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Krajský súd v Prešove (Slovacia) prin decizia din 10 august 2011, primită de Curte la 22 august 2011, în procedura

SKP k.s.

împotriva

Kveta Polhošová,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul A. Borg Barthet, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a cincea, și domnii M. Ilešič și M. Safjan (raportor), judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 5-9 din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260), a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din

* Limba de procedură: slovaca.

5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273), precum și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între SKP k.s. (denumită în continuare „SKP”), lichidatorul societății KFZ Sys s.r.o. (denumită în continuare „KFZ”), pe de o parte, și doamna Polhošová, pe de altă parte, cu privire la executarea, de către aceasta din urmă, a unui contract de cumpărare în rate a unui bun de consum.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Carta

3 Articolul 47 din cartă prevede:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărată și reprezentată.

Asistența juridică gratuită se acordă celor care nu dispun de resurse suficiente, în măsura în care aceasta este necesară pentru a le asigura accesul efectiv la justiție.”

Directiva 93/13

4 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 93/13:

„Scopul prezentei directive este de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind clauzele abuzive în contractele încheiate între un vânzător sau furnizor și un consumator.”

5 Articolul 2 din Directiva 93/13 prevede:

„În sensul prezentei directive:

(a) «clauzele abuzive» înseamnă clauzele contractuale definite la articolul 3;

(b) «consumator» înseamnă orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale profesionale;

(c) «vânzător sau furnizor» înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri legate de activitatea sa profesională, publică sau privată.”

6 Articolul 3 alineatul (1) din această Directivă 93/13 prevede:

„O clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună-credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului."

Directiva 2005/29

7 Articolul 1 din Directiva 2005/29 prevede:

„Obiectivul prezentei directive este de a contribui la buna funcționare a pieței interne și de a realiza un nivel ridicat de protecție a consumatorilor prin apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind practicile comerciale neloiale care aduc atingere intereselor economice ale consumatorilor."

8 Articolul 2 din Directiva 2005/29 are următorul cuprins:

„În sensul prezentei directive:

(a) «consumator» înseamnă orice persoană fizică ce acționează, în legătură cu practicile comerciale reglementate de prezenta directivă, în scopuri care nu se încadrează în activitatea sa comercială, industrială, artizanală sau liberală;

(b) «comerciant» înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce acționează, în legătură cu practicile comerciale reglementate de prezenta directivă, în scopuri care se încadrează în activitatea sa comercială, industrială, artizanală sau liberală și orice persoană care acționează în numele sau în beneficiul unui comerciant;

(c) «produs» înseamnă orice bunuri sau servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații;

(d) «practici ale întreprinderilor față de consumatori» (denumite în continuare practici comerciale) înseamnă orice acțiune, omisiune, comportament, demers sau comunicare comercială, inclusiv publicitatea și comercializarea, efectuată de un comerciant, în directă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs către consumatori;

[...]"

9 Articolul 3 alineatele (1) și (2) din Directiva 2005/29 prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică practicilor comerciale neloiale ale întreprinderilor față de consumatori definite la articolul 5, înainte, în timpul și după o tranzacție comercială în legătură cu un produs.

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului contractual și nici, în special, normelor privind valabilitatea, formarea profesională [a se citi «încheierea»] sau efectele contractelor."

10 Articolul 5 alineatele (1) și (2) din Directiva 2005/29 prevede:

„(1) Se interzic practicile comerciale neloiale.

(2) O practică comerciale este neloială în cazul în care:

(a) este contrară cerințelor diligenței profesionale

și

(b) denaturează sau poate denatura semnificativ comportamentul economic cu privire la un produs al consumatorului mediu la care ajunge sau căruia îi este adresat sau al membrului mediu al unui grup în cazul în care o practică comercială este orientată către un grup particular de consumatori.”

Dreptul slovac

11 Conform articolului 4 alineatul (2) din Legea nr. 71/1992 privind cheltuielile judiciare, în versiunea aplicabilă litigiului principal, este scutit de cheltuielile judiciare lichidatorul unei entități în stare de faliment în sensul legislației speciale cuprinse în Legea nr. 7/2005 cu privire la procedura falimentului și la restructurare.

Litigiul principal și întrebările preliminare

12 La 13 noiembrie 2001, DRUKOS a.s. a încheiat cu doamna Polhošová un contract de „vânzare-cumpărare cu plata în rate” a unui bun de consum, în temeiul căruia, la expirarea perioadei de închiriere, și anume după efectuarea a 30 de plăți lunare, aceasta din urmă devenea proprietara bunului. Contractul în cauză conținea o clauză de rezervă de proprietate, potrivit căreia dreptul de proprietate urma să îi fie transferat doamnei Polhošová numai după executarea tuturor obligațiilor sale, așadar, după efectuarea tuturor plăților. Prețul bunului se ridica la 17 270 SKK (569,73 euro), dar, în baza ratelor lunare, doamna Polhošová trebuia să plătească în realitate o sumă totală de 24 033 SKK (792,83 euro).

13 DRUKOS a.s. a fost declarată în faliment și, la 16 martie 2006, a încheiat un contract de cesiune a creanței deținute împotriva doamnei Polhošová cu domnul Holec, domiciliat în Nitra (Slovacia). Prin contractul din aceeași zi, acesta din urmă a cesionat ulterior creanța în cauză societății MEDIATION KMCH s.r.o., cu sediul în Nitra, iar apoi în Banská Bystrica (Slovacia). Prin contractul din 23 februarie 2008, această creanță a fost ulterior cesionată societății IVACO CONSULTANTS LIMITED, cu sediul în Seychelles. La 17 mai 2008, aceasta din urmă a încheiat un contract de cesiune a respectivei creanțe cu întreprinderea AKROPOLIS estates s.r.o., devenită KFZ, cu sediul în Slovacia.

14 La 25 iulie 2008, KFZ a fost declarată în faliment.

15 La 17 martie 2010, SKP a sesizat Okresný súd Poprad cu o acțiune împotriva doamnei Polhošová pentru a-i solicita plata penalității contractuale prevăzute în caz de întârziere a plății, care reprezintă 0,1 % din suma datorată pe zi de întârziere, și rambursarea cheltuielilor legate de recuperarea sumelor solicitate. Întrucât penalitatea contractuală în cauză corespunde unei perioade de patru ani anterioare formulării acțiunii, aceasta reprezintă o sumă de 987,05 euro, onorariile avocațiale solicitate ridicându-se, la rândul lor, la suma de 117,32 euro.

16 Prin hotărârea din 22 februarie 2011, Okresný súd Poprad a respins acțiunea respectivă pentru motivul că penalitatea contractuală menționată mai sus constituia o clauză abuzivă într-un contract încheiat cu un consumator. Această instanță a considerat că la penalitatea în cauză se adăugau dobânzile de întârziere prevăzute de lege, aceste două obligații fiind, în consecință, disproporționate și creând, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile celor două tipuri de cocontractanți.

17 SKP a declarat apel împotriva acestei hotărâri la Krajský súd v Prešove.

18 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, în conformitate cu legislația slovacă, lichidatorul unei întreprinderi în faliment este scutit de cheltuielile judiciare. În cazul respingerii acțiunii sale, cheltuielile suportate de consumator ar fi, în practică, nerecuperabile. În consecință, consumatorii ar fi descurajați să exercite o acțiune împotriva unor întreprinderi în faliment, precum și să plătească serviciile unui avocat, ceea ce ar aduce atingere apărării drepturilor lor.

19 Apreciind că soluționarea litigiului principal depinde de interpretarea dispozițiilor pertinente ale dreptului Uniunii, Krajský súd v Prešove a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolele 5-9 din Directiva 2005/29 [...] trebuie interpretate în sensul că trebuie calificată drept practică comercială neloială și practica unui furnizor de a cesiona creanțele avute împotriva unor consumatori unei entități în stare de faliment, în cazul în care consumatorilor nu li se garantează rambursarea cheltuielilor judiciare aferente unei proceduri care își are originea într-un contract încheiat cu un consumator?

2) Dacă răspunsul la întrebarea precedentă este în sensul că cesionarea creanțelor avute împotriva unor consumatori unei entități în stare de faliment pentru a fi recuperate este contrară dreptului Uniunii:

a) articolul 47 din cartă [...] poate fi interpretat în sensul că nu se opune ca, în vederea protecției consumatorilor, o instanță de judecată să nu aplice scutirea de la plata cheltuielilor judiciare prevăzută de lege în favoarea lichidatorului și să declare eventual, fără a afecta prin aceasta dreptul lichidatorului la protecție jurisdicțională, că nu este necesară pronunțarea asupra fondului procedurii pentru neplata taxei judiciare aferente cererii de chemare în judecată?

b) articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 [...] se opun aplicării unor dispoziții naționale cu privire la scutirea lichidatorului de la plata cheltuielilor judiciare, în cazul în care, în lipsa unei practici comerciale neloiale reclamantul nu ar fi scutit de la plata acestora și, nefiind necesară pronunțarea asupra fondului, procedura jurisdicțională referitoare la prestația care rezultă din clauza abuzivă ar fi evitată?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

20 Potrivit articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când o trimitere preliminară este în mod vădit inadmisibilă, Curtea poate să decidă, după ascultarea avocatului general, fără continuarea procedurii, să se pronunțe prin ordonanță motivată.

Cu privire la prima întrebare și la prima parte a celei de a doua întrebări

21 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere urmărește, în esență, să afle dacă o practică comercială care constă, pentru un furnizor, în cesiunea către o întreprindere în faliment a creanțelor pe care le deține împotriva unui consumator este neloială în sensul Directivei 2005/29, întrucât acesta din urmă nu are garanția de a i se rambursa cheltuielile judiciare aferente contractului încheiat cu furnizorul respectiv. În ipoteza unui răspuns afirmativ la prima întrebare, instanța de trimitere solicită Curții, prin intermediul primei părți a celei de a doua întrebări, să stabilească dacă articolul 47 din cartă se opune ca lichidatorul întreprinderii cesionare a acestor creanțe să fie obligat să plătească cheltuielile judiciare în condițiile în care solicită plata, de către consumatori, a unei sume în temeiul acelor creanțe.

22 Potrivit unei jurisprudențe constante, procedura instituită prin articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale, cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiului asupra căruia urmează să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 1992, Meilicke, C-83/91, Rec., p. I-4871, punctul 22, și Hotărârea din 24 martie 2009, Danske Slagterier, C-445/06, Rep., p. I-2119, punctul 65).

23 Necesitatea de a ajunge la o interpretare a dreptului Uniunii care să îi fie utilă instanței naționale impune definirea de către aceasta din urmă a cadrului factual și normativ în care se încadrează întrebările adresate sau cel puțin explicarea ipotezelor de fapt pe care se întemeiază aceste întrebări (a se vedea în special Hotărârea din 26 ianuarie 1993, Telemarsicabruzzo și alții, C-320/90-C-322/90, Rec., p. I-393, punctul 6, Ordonanța din 17 septembrie 2009, Canon Kabushiki Kaisha, C-181/09, punctul 8, precum și Ordonanța din 3 mai 2012, Ciampaglia, C-185/12, punctul 4).

24 Astfel, Curtea este abilitată să se pronunțe numai cu privire la interpretarea unui text al Uniunii pornind de la faptele care îi sunt indicate de instanța națională (Hotărârea din 16 iulie 1998, Dumon și Froment, C-235/95, Rec., p. I-4531, punctul 25, și Hotărârea din 11 septembrie 2008, Eckelkamp și alții, C-11/07, Rep., p. I-6845, punctul 52, precum și Ordonanța din 23 martie 2012, Thomson Sales Europe, C-348/11, punctul 43).

25 În speță, decizia de trimitere nu îndeplinește această cerință. Ea se caracterizează printr-o lipsă de claritate și de precizări cu privire la contextul factual și normativ din litigiul principal și nu permite, în consecință, Curții să ofere un răspuns util la întrebările adresate.

26 În temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2005/29 coroborat cu articolul 2 litera (c) din aceasta, directiva menționată se aplică practicilor comerciale neloiale ale întreprinderilor față de consumatori înainte, în timpul sau după o tranzacție comercială în legătură cu orice bun sau serviciu.

27 Or, instanța de trimitere nu prezintă, în decizia sa, care este cu exactitate comportamentul unui profesionist în domeniul falimentului față de un consumator care ar putea să constituie o practică comercială neloială. Mai exact, această instanță se limitează la o descriere detaliată a unui lanț de cesiuni între comercianți a creanței în discuție în cauza principală, fără să indice însă elementele din comportamentul comerciantului față de consumator care ar putea constitui o practică comercială neloială.

28 Cu titlu suplimentar, trebuie adăugat de asemenea că întrebările adresate vizează ipoteza unei cesiuni efectuate în favoarea unei întreprinderi în faliment. Din decizia de trimitere nu reiese însă că procedura principală privește o astfel de cesiune, anumite cesiuni din lanțul menționat la punctul anterior fiind însă efectuate în favoarea unor întreprinderi care nu erau în faliment la momentul tranzacției.

29 În orice caz, se impune constatarea că decizia de trimitere nu conține elemente din cadrul juridic național care să permită să se concluzioneze că răspunsul Curții va fi util pentru soluționarea litigiului principal.

30 Or, în cadrul cauzei principale, caracterul contestabil al validității contractelor de cesiune în cauză este cel care pare să conducă instanța *a quo* la a adresa Curții întrebările preliminare. Cu toate acestea, o constatare a caracterului eventual neloial, în raport cu Directiva 2005/29, al unei practici precum cea din litigiul principal este lipsită de incidență directă asupra aprecierii validității respective (a se vedea Hotărârea din 15 martie 2012, Pereničová și Perenič, C-453/10, punctele 45 și 46).

31 Prin urmare, prima întrebare și prima parte a celei de a doua întrebări sunt vădit inadmisibile.

Cu privire la a doua parte a celei de a doua întrebări

32 Prin intermediul celei de a doua părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 93/13 se opune ca lichidatorul să fie exonerat, în conformitate cu dispozițiile naționale, de cheltuielile judiciare, în condițiile în care, în lipsa falimentului, vânzătorul sau furnizorul în cauză nu ar fi scutit de cheltuielile menționate.

33 Această instanță urmărește, în realitate, să aprecieze conformitatea dispozițiilor naționale referitoare la cheltuielile judiciare cu Directiva 93/13.

34 Cu toate acestea, potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 93/13, scopul directivei menționate este de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind clauzele abuzive în contractele încheiate între un vânzător sau furnizor și un consumator. Aceasta vizează, în consecință, numai clauzele conținute în contracte, iar nu repartizarea cheltuielilor judiciare astfel cum este prevăzută de legislația națională.

35 În speță, singurul contract încheiat de un vânzător sau furnizor cu un consumator care face obiectul litigiului principal, la care face referire decizia de trimitere, este cel încheiat la 13 noiembrie 2001 de doamna Polhošová, în condițiile în care Republica Slovacia a aderat la Uniunea Europeană abia la 1 mai 2004.

36 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, Curtea este competentă să interpreteze dreptul Uniunii numai în ceea ce privește aplicarea sa într-un stat membru începând de la data aderării acestuia din urmă la Uniune (a se vedea Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Ynos, C-302/04, Rec., p. I-371, punctul 36, Hotărârea din 14 iunie 2007, Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, Rep., p. I-4887, punctele 22 și 23, Hotărârea din 15 aprilie 2010, CIBA, C-96/08, Rep., p. I-2911, punctul 14, precum și Ordonanța din 11 mai 2011, Semerdzhiev, C-32/10, punctul 25).

37 În consecință, trebuie să se concluzioneze că a doua parte a celei de a doua întrebări este vădit inadmisibilă.

38 Ținând seama de ansamblul considerațiilor de mai sus, în temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, se impune constatarea că prezenta cerere de decizie preliminară este vădit inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

39 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) dispune:

Cererea de decizie preliminară formulată de Krajský súd v Prešove (Slovacia) prin decizia din 10 august 2011 este vădit inadmisibilă.

Semnături